

זהר הקדוש

עם ביאור הפתר והפכוד

פרשת ראה + תיקוני השכינה באכילה ובברכה

כאשר מדברים מחלקי עולם הבינה עצמו, אז אסתתרא ה' מתמן - מסתתרת משם האות ה', כלומר אין ה' הידיעה נכתבת, אף על פי שהבינה היא ה' עילאה של שם הוי"ה, כיון שמדברים מחלקי הבינה עצמה, ולא מן הבינה המתפשטת למטה שהיא רק לאחר השלמת קומתה. וזהו מה שנאמר 'בורא השמים' ו'עושה ארץ', 'שמים' הם ששת הקצוות של הבינה, ו'ארץ' היא המלכות של הבינה. וכוונת הכתוב בזה, לאתחזא דהא מעלמא גניזא וסתירא איהו - להראות כי 'שמים' ו'ארץ' של הבינה נאצלו מן החכמה, ועל החכמה אמר הכתוב 'בורא השמים' ו'עושה ארץ'.

לאחר שהתבאר כי דבר שבעצמות הבינה אין בה ה', יבאר מתי מופיעה האות ה' אצל הבינה.

מאידך, וכל מליו דאינון מעלמא דאתגליא יתיר - וכל הדברים שהם מן העולם שהתגלה יותר, שהיא הבינה לאחר השלמת קומתה כאשר היא עומדת על מתכונתה ומתפשטת חוצה לה, אז פתיב בה' - כתוב באות ה', שהיא מורה על הבינה השלימה. וזהו מה דכתיב (ישעיה מ כו) 'המוציא במספר צבאם', ופירושו, האות ה' שהיא הבינה, 'מוציאה' את ששת הקצוות של עולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה, ונקראים 'צבאם' של ששת קצוות הבינה, כיון שכל הקצוות נמשכים משש קצוות הבינה. וכן מה שכתוב (עמוס ה ח) 'הקורא למי הים' ו'ישפכם על פני הארץ' ה' שמו', פירושו, כי הבינה 'קורא' וממשיכת 'מי הים' שהוא אור החכמה הנקרא 'ס', 'על פני כל הארץ' שהיא המלכות. ומסיק, פלהו מרזא דעלמא תתאה איהו - כל מה שנזכר בפסוקים האלו, כולם הם מסוד עולם הבינה המתפשט למטה, ולכן כתובים עם ה' הידיעה.

לאחר שהתבאר ענין האות ה' שבשם הפעולה, יבאר ענין האות ה' שבשם התואר. ומוסיף, כי רק כאשר נכתב האות ה' עם תואר פעולה של הקב"ה כמו 'המוציא' 'הקורא', אז מורה ה' על הבינה. אבל, ואי אכתיב בשמא - ואם נכתבת האות ה' עם שם תואר של הקב"ה, אז איהו בה' - הוא במלכות, שהיא ה' תתאה

של שם הוי"ה. כלומר, כאשר שם תואר של הקב"ה נכתב עם ה' הידיעה, היינו שהקב"ה מתגלה ופועל במלכות על ידי המידה ההיא. כגון מה שכתוב (דברים י ז) 'האל הגדול', שהכוונה למידת החסד המתגלה ופועל במלכות.

לאחר שהתבאר כי יש ה' שהיא מן הבינה, ויש ה' שהיא התלבשות המידה במלכות, יבאר כי ה' של 'המוציא' היא במלכות עצמה.

ומה שהתבאר כי כאשר נכתב אות ה' עם שם פעולה היא מורה על הבינה, הוא דווקא כאשר מפורש מי הוא הפועל או על ידי מה הוא נפעל. כי בפסוק 'הקורא למי הים', מסיים 'הוי"ה' שמו'. ובפסוק 'המוציא במספר צבאם', התבאר על ידי מה מוציא, והוא 'במספר' שהוא סוד קול השופר הממשיך למטה את השפעות הבינה. אבל והכא - וכאן בברכת 'המוציא', דאיהו בארץ סתים - שהוא כתוב בדרך סתומה, כי לא נאמר מי הוא המוציא את הלחם או על ידי מה יוצא, לכן מורה ה' הידיעה כי מרזא דעלמא תתאה איהו - מסוד העולם התחתון הוא נמשך, והיינו מסוד מידת המלכות עצמה.

במאמר זה בא הזוהר לבאר איך מתקיימת האכילה והשמחה לפני ה' גם כשאין בית המקדש קיים. ויבאר תחילה ענין האכילה, על פי נוסח הברכה 'המוציא לחם מן הארץ', ויבאר פנימיות ענין ה' הידיעה כאשר כתובה לגבי הקב"ה. ואחר כך יבאר תיקוני השכינה וייוחדה עם התפארת הנעשים בעת הסעודה. ואחר כך יבוא לבאר ענין השמחה לפני ה' שהוא על ידי הכוס של ברכה.

איך מתקיימות אכילה ושמחה לפני ה' כשאין ביהמ"ק.

פתח ההוא רבא בברכת מזונא - אותו הנער לבאר את ענין ברכת המזון. ואמר, כתוב אחד אומר בענין אכילת מעשר שני ובכורות, (דברים יד כג) 'ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכלת בקרך וצאנך'. וכתוב אחד אומר בענין אכילת שלמים, (שם כז ז) 'וצבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך'. ושואל, הנה הגי קראי, פד ישראל הו' שראן בארעא קדישא - פסוקים אלו היו מתקיימים כאשר בני ישראל היו שרויים בארץ הקודש, ואתחזון קמי קודשא בריה הוא בבי מקדשא, הו' מתקיימי - והיו מתראים לפני הקדוש ברוך הוא בבית המקדש, כי אז היו להם מצות אכילת מעשר וקדשים. אבל השתא ה' מתקיימי - עכשיו איך מתקיימים אלו הפסוקים, שהרי מאן יכיל למיכל - מי יכול לאכול 'לפני ה', ולמחדי - ולשמוח 'לפני ה', מאחר ואין בית המקדש קיים.

תחילה יבאר איך מתקיים 'ואכלת לפני ה' גם בזמן שאין בית המקדש קיים. וכדי לבאר זאת, מקדים לבאר את לשון הברכה 'המוציא לחם מן הארץ' מדוע אומרים 'המוציא' ולא 'מוציא'.

ומשיב, אלא ודאי הכי הוא - אלא ודאי כך הוא, שאפשר לאכול ולשמוח לפני ה' גם בזמן שאין בית המקדש קיים. וכדי לבאר איך זה מתקיים בזמן שאין בית המקדש קיים, מקדים לבאר ענין ברכת הפת. כי הנה, בקדמיא פד יתיב פר נש על פתוריה למיכל - בתחילה כאשר יושב אדם כדי לאכול על יד שולחנו, מברך על נהמא - מברך על הלחם ברכת 'המוציא לחם מן הארץ'. ושואל, מאי טעמא - מה הטעם שמברכים בלשון 'המוציא' עם ה' הידיעה, ולא אומרים 'מוציא', וכמו שכתוב בכמה מקראות, דהא כתיב (ישעיה מב ה) 'בורא השמים', ולא כתיב 'הבורא השמים'. וכן כתוב (ירמיה י יב) 'עושה ארץ', ולא כתיב 'העושה ארץ'. ואם כן קשה, מאי טעמא הכא - מה הטעם כאן שמברכים 'המוציא' עם ה' הידיעה.

כדי לתרץ מדוע אומרים 'המוציא' בה, מקדים לבאר ענין ה' הידיעה המופיעה בשמות פעולה ותואר של הקב"ה. ותחילה יבאר אימתי לא מופיעה האות ה'.

הקדמה: הבינה היא האות ה' עילאה של שם הוי"ה, והיא בחינת שם אלהים. אלא שלא נקראת הבינה בשמות אלו, אלא כאשר היא בשלימות קומתה וענינה. ומאחר וכל ענינה וחפצה של הבינה הוא להמשיך השפעות ולהתפשט למטה, לכן לא נקראת הבינה אלהים או ה' אלא כאשר היא מתפשטת ומשפיעה למטה.

ומתרץ, אלא, כל מליו דאינון מרזא דעלמא עלאה סתירא - כל הדברים שהם מסוד העולם העליון הנסתר, שהיא הבינה בבחינת עצמותה, כלומר

רשעים תחסר' הרי שהרשעים לעולם רעבים, ולכן אוכלים בדרך רעבתנות. **ועל דא** - ועל כן **'ואכלת לפני ה' אלהיך' פתיה**, כי הכתוב מזהיר שיאכל במתינות כאדם שבע שהיא אכילה של קדושה שלפני ה' אלהיך, **ולא** יאכל לפני סטרא אחרא, שהיא אכילה ברעבתנות.

ומוסיף ענין נוסף שיש לזהר בו כדי שלא תהיה לסטרא אחרא אחיזה בסעודה. ומוסיף עוד, **ואצטריך דלא יתעסק במלין בטליו** - וצריך שלא יעסוק האדם בדברים בטלים בשעת האכילה, שהוא דרך החיצונים שהם בטלים, אולם **ונצרכי סעודה שפיר** - מותר לדבר. אלא **ואצטריך לאתעסקא במלין דאורייתא** - וצריך לעסוק בדברי תורה, **דהא פד מלין דאורייתא אתמרו על פתורא** - שהרי כאשר דברי תורה נאמרים על השולחן, **יהיב ההוא בר נש תקפא למאריה** - נותן אותו האדם חוזק לאדונו, כי על ידי זה מתייחדים תפארת ומלכות, כמו שהתבאר לעיל.

לאחר שתייך הנער את הפסוק 'ואכלת לפני ה' אלהיך', שבזמן שאין בית המקדש מתקיימת האכילה לפני ה' באכילה על שולחנו באופן שמתקן את המלכות ומייחדה עם התפארת. ממשיך עתה לתרץ את הפסוק 'ושמחת לפני ה' אלהיך', איך הוא מתקיים בזמן שאין בית המקדש קיים. ומה שכתוב **'ושמחת לפני ה' אלהיך'**, שצריך לבאר איך מתקיים הפסוק בזמן שאין בית המקדש קיים. ומפרש, **דא איהו** - השמחה לפני ה' בזמן שאין בית המקדש היא **בכוס של ברכה**, הרומז למידת המלכות, ועל ידי נטילת כוס של ברכה בברכת המזון, מעלה את המלכות אל מידת החסד, ושם משפיע אליה שפע מן הבינה שהיא סוד השמחה. ולכן, **פד בריך בר נש** - כאשר מברך האדם ברכת המזון **בכוס של ברכה**, **אצטריך למחדי** - צריך לשמוח ולהסיר באמת הדאגה מלבו, **ולאחזא חדוה** - ומלבד זאת צריך להראות שמחתו לחוץ, **ולא עציבו כלל** - וגם לא תהיה לו עצבות כלל שהיא מצד החיצונים, כדי שלא יהיה להם חלק מן הברכה.

ומוסיף לבאר, כי על ידי הכוס של ברכה שורה עליו השכינה, ובאר הטעם שצריך להתעטף בברכת המזון, והטעם שהברכה על הכוס באה רק בשלושה זמנים. **פיון דנטיל בר נש** - כיון שנטול האדם **פוס של ברכה**, אז **קודשא בריך הוא** - שהוא השכינה שהיתה עומדת בכל עת האכילה לפניו, **קאים על גביה** - עומד על גביו ממש ושורה עליו. **ואיהו אצטריך לאעטפא רישיה בחדוה** - והוא צריך לעטוף את ראשו בשמחה, כדי שיהיה בבחינת כסא ומרכבה לשכינה העומדת עליו. וכדי להמשיך אור הבינה למלכות על ידי הכוס של ברכה, יש להכין מרכבה שלימה לבינה שהיא השלמת ארבעת רגלי המרכבה שהם חסד גבורה תפארת ומלכות, ועל כן מוסיף, **ולברכא על הפוס במוותב תלתא** - וצריך לברך על הכוס דווקא במושב שלושה אנשים המזמנים כאחד, שהם כנגד חסד גבורה תפארת, ויחד עם המלכות הם מרכבה שלימה לבינה. ובזה מתקיים הפסוק **'ושמחת לפני ה' אלהיך'** גם בזמן שאין בית המקדש קיים. כי הכוונה היא שיש להמשיך אור הבינה בסוד השמחה, לפני ה' אלהיך' לשכינה העומדת על גביו בשעה שמברך עם כוס של ברכה.

לאחר שהתבאר כי 'המוציא' רומז על המלכות, יבאר את השאלה שפתח בה איך יתכן לאכול לפני ה' כשאין בית המקדש קיים.

פיון דמברך בר נש - כיון שמברך האדם על מזונו 'המוציא לחם מן הארץ', שהתבאר כי הוא רומז על המלכות, לכן כיון שהזכיר את השכינה שהיא

המלכות, **שכינתא אתיא קמיה** - השכינה באה לפניו כאשר הוא אוכל את הלחם. ושואל, **ומה דאמר הפסוק 'ואכלת לפני ה' אלהיך'**, שמשמעו, שכאשר הוא אוכל נמצאים לפניו ה' וה' שהוא התפארת, ו'אלהיך' שהוא המלכות, נמצא כי גם התפארת בא לפניו ולא רק השכינה. וקשה, כיון שהתבאר כי 'המוציא' רומז רק על המלכות, אם כן מדוע בא גם התפארת לפניו. ומשיב, **הכא אתקליל למללא במלי דאורייתא** - כאן בפסוק 'ואכלת לפני ה' אלהיך' נכלל שצריך לדבר בדברי תורה על השולחן. ומפרש הטעם, **דהכי אצטריך, הואיל וקודשא בריך הוא קמיה** - שכך צריך לעסוק בתורה על השולחן, כי מאחר והקב"ה שהוא השכינה עומדת לפניו, צריך לייחדה עם התפארת, ועל ידי התורה שהיא בבחינת התפארת הוא נאחז בו ומייחד את התפארת עם המלכות. **לקיימא דכתיב** - לקיים מה שנאמר (יחזקאל מא כב) **'זה השולחן הרומז על לפני ה'**, ומשמעו, 'זה השולחן' הרומז על המלכות, צריכים לייחדה 'לפני ה' שהוא התפארת. **וכתיב** - וכן כתוב (דברים יד כו) **'ואכלת שם לפני ה' אלהיך'**, כי על ידי עסק התורה בעת האכילה הוא עומד לפני תפארת ומלכות שהם ה' וה' אלהיך'. ובזה מתיישב מה ששאל לעיל, כיצד יתכן לאכול לפני ה' בזמן שאין בית המקדש קיים. ולפי מה שהתבאר נמצא, כי בכל אכילה שיש עמה דברי תורה נמצא שהוא אוכל לפני ה'.

כיון שהתבאר שהשכינה עומדת לפניו בעת סעודתו, יבאר כי הוא צריך גם לתקנה על ידי צדקה.

ומוסיף, **הואיל וקאים בר נש קמי מאריה** - הואיל והאדם עומד לפני קונו שהוא השכינה, **אצטריך נמי למיחן למסכני למיתן לון** - צריך גם לחון את העניים לתת להם מסעודתו, **קמה דאיהו יהיב ליה למיכל** - כמו שהקדוש ברוך הוא נתן לו לאכול. כי העניים הם בבחינת המלכות, וכאשר מרחם עליהם ונותן להם מסעודתו, הוא מתקן את המלכות.

ויפרש איך יזהר שתהיה אכילתו אכילה של קדושה שיוכל להתקיים על ידי יחוד תפארת ומלכות.

ומוסיף להזהיר, **ומאן דאכיל קמי מלכא קדישא** - ומי שאוכל לפני המלך הקדוש, **אצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה** - צריך לזהר שלא יימצא אוכל ברעבתנות על שולחנו, אלא יאכל במתינות. והטעם, **דהא בלענו מסטרא אחרא הוי** - שהרי אכילה ברעבתנות היא מצד הסטרא אחרא. לכן, צריך שיאכל במתינות כדי שלא תהיה לסטרא אחרא אחיזה בסעודה. **ורזא דא** - וסוד זה שהאכילה ברעבתנות היא מצד הסטרא אחרא, נאמר אצל עשו שאמר **'הלעיטני נא'** (בראשית כה ל), והלעטה היא **ארח בלענו** - דרך רעבתנות. **והכי אצטריך** - וכך צריך להיות **לסטרא אחרא**. ומפרש הטעם שהאכילה שמצד הסטרא אחרא היא ברעבתנות, **וכתיב** (משלי יג כה) **'ובטן**

פיון דמברך בר נש, שכינתא אתיא קמיה. ומה דאמר 'ואכלת לפני ה' אלהיך'. הכא אתקליל למללא במלי דאורייתא, דהכי אצטריך, הואיל וקודשא בריך הוא קמיה. לקיימא דכתיב (יחזקאל מא כב) 'זה השולחן אשר לפני ה'". וכתיב (דברים יד כו) 'ואכלת שם לפני ה' אלהיך'.

הואיל וקאים בר נש קמי מאריה, אצטריך נמי למיחן למסכני, למיתן לון, קמה דאיהו יהיב ליה למיכל.

ומאן דאכיל קמי מלכא קדישא, אצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה. דהא בלענו מסטרא אחרא הוי. ורזא דא 'הלעיטני נא' (בראשית כה ל), ארח בלענו, ודכי אצטריך לסטרא אחרא. וכתיב (משלי יג כה) 'ובטן רשעים תחסר'. ועל דא 'ואכלת לפני ה' אלהיך' כתיב, ולא לפני סטרא אחרא.

ואצטריך דלא יתעסק במלין בטליו, ובצרכי סעודה שפיר. ואצטריך לאתעסקא במלין דאורייתא, דהא פד מלין דאורייתא אתמרו על פתורא, יהיב ההוא בר נש תקפא למאריה. 'ושמחת לפני ה' אלהיך', דא איהו בכוס של ברכה. פד בריך בר נש בכוס של ברכה, אצטריך למחדי ולאחזא חדוה, ולא עציבו כלל.

פיון דנטיל בר נש כוס של ברכה, קודשא בריך הוא קאים על גביה, ואיהו אצטריך לאעטפא רישיה בחדוה, ולברכא על הכוס במוותב תלתא.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

